ಕಣವಿ
ಕಾವ್ಯ
ಸಂಪುಟ
೧೨

ಕಾರ್ತಿಕದ ಮೋಡ

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಕಾರ್ತಿಕದ ಮೋಡ

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ
ಗೋಕುಲಂ ಮೂರನೆಯ ಹಂತ, ಮೈಸೂರು - ೨

KARTHIKADA MODA
A Collection of poems

Written by
Chennaveera Kanavi

Published by
Talukina Venkaniah Smaraka Granthamale
9, Ramya, Gokulam 3rd stage
Mysore - 570 002

Pages : 51 *Price : Rs. 30/-*

First Impression : 1986

ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಮೊದಲನೇ ಮುದ್ರಣ : 2009

© Author

Cover Page : Sudakar Darbe

D.T.P. : **LEKHA GRAPHICS**
Mysore -8 Ph: 2482854

Printing : Good Touch Printers, Mysore

ನನ್ನ ಮಾತು

ಕಳೆದ ಐದಾರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರೆದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತನ್ನು ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಾನೆಟ್ಟುಗಳು.

ಕವಿಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಡಾ. ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ ('ಸಾಹಿತ್ಯವಾರ್ಷಿಕ' ೧೯೮೦) ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಂಗ್ರಹ 'ಜೀವ ಧ್ವನಿ'ಯಲ್ಲಿಯ ಕುತೂಹಲಕಾರೀ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ ಅದರ ಮೌಲ್ಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರೆ, ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಸ್. ರಾಘುವೇಂದ್ರರಾವ್ ('ಕನ್ನಡ ಭಾರತಿ - ೧೯೮೪) ವಿಕಸನಶೀಲ ಸ್ರೋತವಾಗಿರುವ ಅದು ರೆಲೆವೆಂಟ್ ಆಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತ ಅದರ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಾಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಮಹತ್ವದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತ, ಕಾವ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕರವಾದದ್ದೆಂಬುದು ಶ್ರೀ ಶಾಮಸುಂದರ ಬಿದರಕುಂದಿಯವರ ('ಕೃತಿನೋಟ' ೧೯೮೬) ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಜೀವನ ಶೋಧದಲ್ಲಿ ಕವಿಗಿರುವ ಕುತೂಹಲ ಹಾಗೂ ಅಂಥ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಕನಲ್ಲಿರುವ ಕುತೂಹಲ ಎರಡೂ ಸಮಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವದು ಅಪರೂಪ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕವಿತೆಗಳ ಕರಡು ತಿದ್ದುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾವೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗ ಹೊರಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡವರು ಸನ್ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು. ಈ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ 'ಮಧುಚಂದ್ರ' (೧೯೫೪) ಹಾಗೂ 'ಮಣ್ಣಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ' (೧೯೬೦) ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಾಶನದ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಬಸವರಾಜರೇ

ಈ ಹೊಸ ಸಂಕಲನವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಯುಗಾದಿ, ೧೦-೪-೧೯೮೬ ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ನುಡಿ

ಹಿರಿಯರಾದ ಶ್ರೀ ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯನ್ನು ಅವರ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎಸ್. ಛಾಯಾಪತಿಯವರು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅನೇಕ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಲ್ಲದೆ 'ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' (೧೯೯೯) ಯನ್ನು ಪಡೆದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ 'ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯದ' ಮೂರು ಆವೃತ್ತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯ ವಾಗುವದು ಪ್ರಯೋಜನಕರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸ್ವತಃ ಲೇಖಕರೂ ಆಗಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಕ ಛಾಯಾಪತಿಯವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರಕ್ಷಾಪುಟದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಸುಧಾಕರ ದರ್ಭೆಯವರಿಗೂ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಕರಾದ ಶ್ರೀಛಾಯಾಪತಿಯವರಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಧಾರವಾಡ — ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

೧೬ - ೮ - ೨೦೦೯

ಕವಿತೆಗಳು

೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಣವಿಯವರು

(ಭಾವಚಿತ್ರ : ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ವಿಜಾಪುರ)

ಮಳಲು ಹಾಡುತ್ತದೆ

ರಶಿಯದ ಕಾರಾಕುಮ್ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಮಳಲು ಹಾಡುತ್ತದೆ -
ಹಾಗೆಂದು ಮೊನ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿ.
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿದೊಡನೆ
ಉಸುಕಿನ ತರಂಗಗಳ ತಂತಿ ಮೀಟುತ್ತ
ಹಾಡಿದಂತೆ, ಗರ್ಜಿಸಿದಂತೆ
ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರೋದಿಸಿದಂತೆ -ಕೇಳುತ್ತದಂತೆ.

ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸುಡುವ, ತಣ್ಣಗೆ ಕೊರೆವ
ಮರುಭೂಮಿಯ ರಹಸ್ಯಗಳ ದಿಕ್ಕು ಹಿಡಿದು
ಹೊರಡುವದು ಕಷ್ಟ.
ಒಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ, ಹಿಂದಕ್ಕೂ
ಮುಂದಕ್ಕೂ ತೂಗುತ್ತ ಸಾಗಿದಾಗ
ಎಲ್ಲೊ ದೂರದಲ್ಲಿ
ಓಯಾಸಿಸ್ ಕಂಡರೂ ಕಾಣಬಹುದು.
(ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಒಂಟೆಯ ಬೆನ್ನನ್ನೇ ಬಗಿದು
ನೀರು ಕುಡಿಯಬಹುದು.)

ಸಾಧುವಲ್ಲದ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಸಾಕಬಹುದು.
ತಾಳ್ಮೆಯಿದ್ದರೂ ಹಟಮಾರಿ, ಕಾಡಾದರೂ ವಿಧೇಯ.
ಮೊಳಕಾಲೂರಿಸಿ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಹತ್ತುವಾಗ ಸವಾರ -
ರೇಗಿಸದೆಯೂ ಮೈ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರಬಹುದು.
ಹಿಂದೂ ಮುಂದೂ ಕೂಡಿಯೇ ಒದೆಯಬಹುದು.
ಸಮೀಪ ಸಿಕ್ಕದನು ಹಿಡಿದು ಕಚ್ಚಬಹುದು.

ಒಮ್ಮೆ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿತೊ-
ಕಣ್ಣುಗಳನರೆಮುಚ್ಚಿ ತನ್ಮಯತೆಯಲಿ
ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಕೆಳಗೆ
ಮರುಭೂಮಿಯ ಹಡಗು ಈಸುವದು ಒಂದೇ ಗತಿಗೆ.

ಮಳಲು ಹಾಡುತ್ತದೆಂದ ಮೇಲೆ -
ಮಾನವ ಸಹಜ ಭಾವನೆಯ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿರುವ
ಮರಳುಗಾಡಿನ ಆ ಸುತ್ತು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಹೇಳಲಾರದೆ ಹುಗಿದ ಭಾವಗಳು
ಈಗ ಹೊರಹೊಮ್ಮಬಹುದು.
ಯಂತ್ರಗಳ ಕೈಗೆ ಸಿಗದ, ಒಂದಿಷ್ಟು ನಗೆಮೊಗದ
ಕನಸುಗಳ ಕಾರಂಜಿ ಚಿಮ್ಮಬಹುದು.

ಆದರೆ, ಮಳಲಿನ ಈ ವರ್ತನೆ
ಭೂಕಂಪಕ್ಕೆ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಶಂಕೆ,
ಆದರೂ ಏರುತ್ತಲೇ ಇದೆ
ಅಣ್ವಸ್ತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ.

ಹಲ್ಲಿಗಳ ಸಹವಾಸ

ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಜಾರೋಷ ಓಡಾಡುವ
ಈ ಹಲ್ಲಿಗಳಿಗೆ
ಎಲ್ಲೂ, ಯಾರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲವೆ?
ಆಯ ತಪ್ಪಿ, ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ ಲೊಟ್ ಎಂದು
ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೂ
ಕದ, ಕಿಡಕಿ, ಕಪಾಟುಗಳ ಹಿಂದೆ
ನಾಗಾಲೋಟದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ.
ಆಮೇಲೆ
ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತವೆ.

ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದಂತೆ, ಹಾಡೇ ಹಗಲು
ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತವೆ:
ದೂರದಿಂದಲೇ ನೆದರಿಟ್ಟು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸರಿಯುತ್ತ
ಬಾಲವನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಒಡಮುರಿದು, ಅಂತರದಲ್ಲಿ
ಆಡಿಸುತ್ತ, ಧೇನಿಸುತ್ತ
ಗಬಕ್ಕನೆ ಹಿಡಿದು, ಮುಳ್ಳುನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಿಚಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೋ
ಮೂಲೆಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ
ಆರಾಮದಿಂದ ಲೊಚಗುಟ್ಟಿದರೆ-
ದಿಕ್ಕು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವರು ಶಕುನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ಪಂಚಾಗವನ್ನೆ ತೆರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹರಿದಾಡುತ್ತವೆ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳದ ಹಾಗೆ.
ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಾಗಿಲ ಇರುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲ
ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋದಾಗಲೂ, ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರಿ
ಬದುಕಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ.
ಹೇಸಿಗೆಪಟ್ಟರೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಹೀಗೆ
ಅವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ.
ಅಂದಮೇಲೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ
ಬಹುಮಾನವಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬಂದಿಲ್ಲ.
ಕೊಂದರೆ ಪಾಪವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಕನಸಿನ ಗೊಮ್ಮಟ

ಬಾಹುಬಾಲ ತೋರಿಸುವ, ಗೆದ್ದು ಮೆರೆಯುವ ಅಹಂಕಾರವನೊದ್ದು
ಮೇಲೆದ್ದು ಮುಗಿಲುದ್ದ ನಿಂತಿರುವ -
ಕಾಲು ಸೋಲದೆ, ಕಾಲನನ್ನೇ ಸೋಲಿಸಿ
ಹೊಸ ದಿಗಂತಕ್ಕೆ ದಿಟ್ಟಿ ನಿಲಿಸಿ -

ಸಾವಿರದ ಸತ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮಹಾಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ
ಸಾವಿರದೆಂಟು ಕಲಶಗಳ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ
ಹಾಲು ಸುರಿದಾಗ
ಒಂದು ಹನಿಯೂ ಚೆಲ್ಲದಂತೆ ಬಯಲ ಬೊಗಸೆಯಲಿ ಹಿಡಿದು
ದೂರ ದೂರದ ಕಪ್ಪು ಮಕ್ಕಳನೆಲ್ಲ ಕರೆದು
ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕುಡಿಸಿದಂತೆ -

ಬಾನಿನಲಿ ತೇಲುವ ಮೋಡ ಹಠಾತ್ತನೆ ಮಿಂಚಿ
ಧೋಧೋ ಸುರಿದು, ನಿನಗಂಟಿಸಿದ ಜಿಡ್ಡು ತೊಳೆದಂತೆ
ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟವೇ ಅಟ್ಟಹಾಸದಲಿ ನಕ್ಕಂತೆ
ನಾನೊಂದು ಕನಸು ಕಂಡೆ.

ಈಗಿನ ಮಕ್ಕಳು

ಈಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೇನೋ-
(ಅದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ; ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ.)
ಆದರೆ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟುವದು ಹೇಗೆ?
ಮಕರಂದವೆಲ್ಲ ಜೇನುಹುಟ್ಟಿನಲಿ ತುಪ್ಪವಾದ ಹಾಗೆ?

ದೂರದಿಂದಲೆ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ, ಕೈಮಾಡಿ, ಗೋಣು ಹಾಕುತ್ತವೆ.
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸುತ್ತವೆ.
ಅಷ್ಟು ದೂರ ಏಕೆ, ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ ಮೊಮ್ಮಗಳು
ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ ಹೆಮ್ಮುಗುಳು
'ಏಯ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ.
'ಓ' ಎಂದರೆ ಮುಖವೆಲ್ಲ ಮುದ್ದುನಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆ.
ತುಂಬುಗಲ್ಲದ ನಡುವೆ ಮೂಗು ಕಿರು ಮುಗುಳಾಗಿ
ಬಾಯಿ ಹಿಗ್ಗಿಸಿ, ಕೆಳಗಿನೆರಡು ಹಲ್ಲಿನ ಚುಕ್ಕಿ -
ಕಣ್ಣಿನಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಮಿನುಗಿಸುತ್ತಾಳೆ.
ಅವ್ವ ಬಳಿಗಿರಬೇಕು, ಅಪ್ಪ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು,
ನಾವು -ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು, ಆದಷ್ಟು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬಿಟ್ಟು ದೂರವಿರಬೇಕು.

ಈಗಿನ ಮಕ್ಕಳೇ ಹಾಗೆ-
(ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆ)
ಕರೆದೊಡನೆ ಅಡಬರಿಸಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ;
ಬಂದರೂ ಹೆಗಲೇರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ.
ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು
ತಮ್ಮ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತಾವೇ ನಿಲ್ಲಬಯಸುತ್ತವೆ.

ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ
ಆತಂಕ ದಾಟುತ್ತ
ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸುತ್ತವೆ.

* ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ತಾಯ್ನಾಡ, ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಕೊರಳ ಕೊಯ್ಯುವ ದುರುಳ
ದುಷ್ಟಕೂಟದ ಭ್ರಷ್ಟ ಭಂಡರೆದುರು -
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ - ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ - ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ.

ಶಾಸಕರು, ಮೋಸಕರು, ಶೋಷಕ ವಿದೂಷಕರು
ಬುದ್ಧಿಗಲಿಯುವವರೆಗು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ;
ಅಧಿಕಾರದಮಲಿನಲಿ ತೂರಾಡಿ, ಹಾರಾಡಿ -
ನೆಲಕಿಳಿದು ಬರುವರೆಗು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ.
ಗಾಂಧೀಜಿ ನೆನೆಯುತ್ತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ.

ದೊಡ್ಡವರು, ಸಣ್ಣವರು, ಗಂಡುಗಳು, ಹೆಣ್ಣುಗಳು
ಕನ್ನಡದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೋರೈಸಿವೆ;
ಕಥೆಗಾರ, ಕಲೆಗಾರ, ಶೋಧಕರ, ಬೋಧಕರ
ಸಾಧಕರ ಹೃದಯಗಳು ಹಾರೈಸಿವೆ.
ಮೀರ ಸಾದಿಕರನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿವೆ.

ಮಂತ್ರಿಗಳು, ತಂತ್ರಿಗಳು, ಹಾರಗಳು, ಕಾರುಗಳು
ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರೂ ಉರುಳಿ ಬೀಳಲಿಹವೊ-
ಜನಮನದ ಆಶೆಯನು, ಭಾಷೆಯನು ತುಳಿದಂಥ
ಕಾಲುಗಳು ತಗ್ಗಿನಲಿ ಹೂಳಲಿಹವೊ
ತಮ್ಮ ಗೋರಿಯ ತಾವೆ ತೋಡಲಿಹವು.

---

* ಗೋಕಾಕ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಸಾಧುವಿಗೆ ಸಾಧುಗಳು, ಮಾಧುರ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳು -
ಬಾಧಿಪ ಬಕಾಸುರಗೆ ಭೀಮನ ಗದೆ;
ಸಹನೆ ತುಂಬಿದ ಕೆರೆಯು ಕೋಡಿಯೊಡೆಯಲು ಬೇಡಿ -
ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋದೀರಿ, ಮುನ್ನೆಚ್ಚರು - ತಡೆ.
'ಸೌಧ'ಕೂ ಬಂದೀತು ಆ ಮುಳುಗಡೆ.

ಕನ್ನಡದ ಕನಸುಗಳ ಮೋಡಗಳು ಮೇಲೇರಿ
ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿಗು ಹಾಡು ಭೋರಿಡುತಿವೆ;
ಮುಂಗಾರು ಸಿಡಿಲಾಗಿ, ಮಿಂಚಾಗಿ, ಹೊಳೆಯಾಗಿ
'ದುಂದುಭಿ'ಗೆ ವರ್ಷವೇ ಸುರಿಯಲಿಹುದು,
ಹೊಸ ಬದುಕಿನಧ್ಯಾಯ ತೆರೆಯಲಿಹುದು.

ತಾಯ್ನಾಡ ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಕರುಳು ಕೊಯ್ಯುವ ದುರುಳ
ದುಷ್ಟಕೂಟದ ಭ್ರಷ್ಟ ಭಂಡರೆದುರು -
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ - ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ.
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ - ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ.

ರಾಜ್ಯೋದಯದ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ

'ಉದಯವಾಯಿತು' ಎಂದು ತಿದ್ದಿ, ಅನಂತಕಾಲ ತಪಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಿ
ಪಡೆದಂತೆ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಹಾಡಿದೆವಲ್ಲ -
ಆ ಉಕ್ಕಿದುತ್ಸಾಹ, ನಾಡಿನಕ್ಕರತೆ - ಒರತೆ
ಯಾವ ಮರು ಭೂಮಿಯಲಿ ಇಂಗಿ ಹೋಯ್ತು?
ಹೊಂಗಿರಣಕಡ್ಡ ನಿಂತಿವೆ ತುಂಡು ಮೋಡಗಳು,
ನಮ್ಮ ನಡುವೇ ನೆರಳಿನಡ್ಡ ಗೋಡೆಗಳು.
ಗುಡ್ಡ ಗುಡ್ಡದಂಥಾ ಮಾತು ಉರುಳಿ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಕೊಳ್ಳದಾಳಕ್ಕೆ
ಸಪಾಟು ಟಾರು ರೋಡಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೋ ಮೆರವಣಿಗೆ.
ಹಿರಿಯರ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲ ಖರ್ಚಾಗಿ, ಭವಿಷ್ಯದ ಭವ್ಯ
ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಾಗ
ಜನಮನವ ಗಟ್ಟಿ ಬೆಸೆಯುವ ಸಿಮೆಂಟಿಗೂ ಉಂಟೆ ಕೊರತೆ?

ಸಹೃದಯ ಬಂಧುಗಳೇ, ಅನುಕೂಲ ಸಿಂಧುಗಳೇ -
(ಹಾಗೆಂದು ನಾ ಕರೆಯಲಾರೆ.)
ಈ ನಾಡ ಮಣ್ಣು, ಎಣ್ಣೆ, ಬತ್ತಿಯಲಿ,
ಗುಡಿ ಗೋಪುರದ ನೆತ್ತಿಯಲಿ ಹೊತ್ತಿರುವ
ದೀಪಾವಳಿಯ ನಾ ಮರೆಯಲಾರೆ.
ದೀಪದ ಹುಳಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ, ಬುಡದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಕುಳಿತವರೆ
ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಬರಿಯ ಕೈ ಎತ್ತಿದರೆ ಸಾಕೆ?
ತೆಗೆದು ಕೊಡಬೇಕು ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ
ದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೆ, ಸದಾ ಸಂದೇಹಿಗಳಿಗೆ.
ಆ ಮೆಲೆ ಬರಲಿ ಘೋಷಣೆ : ಸಿರಿಗನ್ನಡಂಗೆಲ್ಗೆ ಬಾಳ್ಗೆ.
ತಾಯಿಗೆ ದೊರೆತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೊಡನೆ

ಮಗುವಿಗೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಮನಸು -
ಅವಳೆದೆಯ ಚಿನ್ನದ ಪದಕವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕನಸು.
ಆದರೆ -
ಇದಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿ ಹೆಸರಿಟ್ಟದ್ದೆ ಹುಟ್ಟಿ ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಕ್ಕೆ.
ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಉಕ್ಕೀತು ಪ್ರಾಯ?
ಆದರೂ -

'ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಾದೊಡಂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಕ್ಕುಮೆ?'
ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಂದು
ಇಕ್ಕರಿಸಿದ್ದೆ ಉಕ್ಕಿನ ಗುಂಡು-
ಮೊಳಕಾಲ ಚಿಪ್ಪಿಗೆ ಅದನು ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಹಾಗೆ
ಈ ಕನ್ನಡ ಸಾರ್ವಭೌಮ
ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುವದು ಹೇಗೆ?

ಹೊಸೆಯಬೇಕಲ್ಲ ಹುರಿಗೊಳಿಸಿ, ಅಭಿಮಾನ ಸಡಿಲಾದ
ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳ - ಚಾಟಿ ಬೀಸಿ;
ಕೃಪಾಪೋಷಿತ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಯ ಪಾತ್ರಗಳ
ಬಣ್ಣ ಬಯಲಿಗೆಳೆದು, ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕಲ್ಲ
ತಮ್ಮದೇ ತಮಗೆ ಗುರುತು ಹತ್ತುವವರೆಗೆ.

ಸ್ವಾಮಿ, ಸ್ವಾಮೀ -
ಈಗ ಇದೊಂದೇ ಪದ ಉಳಿದದ್ದು
ಬಾಯಲ್ಲಿ, ಭಾವೈಕ್ಯದಲ್ಲಿ.
ಈಗ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ತಂದಿರುವ ಉತ್ಸಾಹ -
ಖೋರಾಬೆಳ್ಳಿ, ಚೊಕ್ಕ ಬಂಗಾರ - ಇವೆಲ್ಲ ಆ ಗಾಂಧಿ ಇದ್ದಾಗಿನ ಮಾತು,

ಈಗ ಸಾರಾಸಗಟು ಗಿಲೀಟು, ಖೊಟ್ಟಿ ನೋಟು
ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ರಾಕೆಟ್ಟು.

ಹೋಗಲಿ, ಬಂದ ಹಬ್ಬದಲಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು?
ಹಿಗ್ಗಿನ ತಳಿರು ತೋರಣ, ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸುಗ್ಗಿ ಮುಗಿದು
ಮೈನುಗ್ಗಾದಾಗ ಕುಳಿತು ಯೋಚಿಸಲಿ;
ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಭವದ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯ ನಡುವೆ
ವರ್ತಮಾನದ ಹರಕು ತೇಪೆ ಕಾಣಿಸಲಿ.
ಅವರಿವರ ಅಭಯ ಹಸ್ತ ಸಾಮುದ್ರಿಕಕೆ ಮನಸೋಲದೆಯೆ
ಗುಂಜಿ ತೂಕದಷ್ಟಾದರೂ ಮಾತು ಕೃತಿಗಳ ಬೆಸೆದು
ಬರಲಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಭದ್ರಸೇತುವೆಯ ಕಟ್ಟೋಣ
ಅದುವರೆಗು - ಪರಿಪೂರ್ಣ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡನಾಡು
ಉದಯವಾಗಲಿ ಎಂದೆ ಹಾಡೋಣ.

ಕನ್ನಡ ಕುಲದೀಪಕ

(ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪನವರು ೧೮೩೩-೧೮೮೧)

ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಗಿದ ಅನ್ಯಭಾಷೆಯ ಮಂಜನೊತ್ತಿ
ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಕನ್ನಡದ ಹೊಂಗಿರಣಗಳ ಚಾಚಿ
ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ತನ್ನತನದರಿವ ಮೂಡಿಸಿ ಮೊಳಗಿ
ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗು ಶಾಲೆ: ಚಿಲಿಪಿಲಿಯ ದನಿಯೆತ್ತಿ -
ಉದಯ ಕಾಲದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಕೇಂದ್ರವಾಗುತ, ನೂರು
ಹೃದಯದೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿ.
ಕೆರಳಿ ಆತ್ಮಸ್ತುತಿಗೆ ಗುಡುಗಿದರು ಹುಲಿಯಾಗಿ.
ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಕಲಿ, ವಾದಿ, ವಾಗ್ಮಿ, ನಿಸ್ಪೃಹರು.
ಸಾಹಿತ್ಯ - ಶಿಕ್ಷಣಕೆ ಒಡವೆರೆದು, ತಾಯ್ನುಡಿಗೆ
ಗುಡಿಯಾಗಿ, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಳ ಭದ್ರವಾಗಿಡಲು -
ಧಾರವಾಡೆತ್ತರಕೆ ಬಿತ್ತರದ ಅಡಿಗಲ್ಲು.
ಆ ಗಣಿತದ ಗುಣಾಕಾರ ವರ್ಧಿಸಿತು ಹೀಗೆ.
ನೂರು ವರುಷದ ಮೇಲೆ ಮೂಲ ಪುರುಷನ ಕಂಡು
ಕೈ ಮುಗಿದೆ; ಇದ್ದರಿರಬೇಕಪ್ಪ ಇಂಥ ಗಂಡು.

ಕನ್ನಡದ ಹೊನ್ನಪುರ

(ಗದಿಗೆಯ್ಯನವರು ಹೊನ್ನಾಪುರ ಮಠ : ೧೮೭೦-೧೯೩೩)

ಶತಮಾನ ಉರುಳಿದ ಮೇಲೆ, ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದರೆ -
ದೂರ ಕತ್ತಲೆಯಂಚಿನಲಿ ಮಿಂಚು ದೀಪಗಳು
ಕನ್ನಡದ ಹುಚ್ಚು - ಕೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಡೆದ ರೂಹುಗಳು.
ಅಜ್ಞಾತ ಕಾಲಖಂಡದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆದ್ದವರೆ
ನಿಂತಾರು: ಉತ್ತರೀಯವ ಹೊದ್ದು, ಗದಿಗೆಯ್ಯ-
ನವರಂಥ ಗಟ್ಟಿಕುಳ. ವಾಗ್ದೇವಿಗಿದೆ ನ್ಯಾಯ -
ವಾದಿಯ ಶ್ರೇಯ. ಚರಿತ್ರೆಯ, ನಾಟಕದ, ಕಥೆಯ
ನೀತಿ ಮಂಜರಿ; ವಾರವಾರಕೂ 'ಚಂದ್ರೋದಯ'
ಸಂಘ -ಸಂಸ್ಥೆ- ಸಮಾಜ ಸಹಕಾರ ಸೂತ್ರದಲಿ
ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಪಾತ್ರ, ಧೈರ್ಯ, ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ,
'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಭೆ'ಗೆ ನಾಡ ಕಟ್ಟುವ ಮಮತೆ-
ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ: ನಾವು ನೆನಪಿಟ್ಟಿರಲಿ.
ಕೊನೆಯ ಗಳಿಗೆಯವರೆಗು ಕೈಬಿಡದ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆ
ಕಲ್ಲಚ್ಚಿನಿಂದ ಹಿಡಿಬೆಲ್ಲದಚ್ಚಿನವರೆಗೆ.

ಜಯಕರ್ನಾಟಕ ತಿಲಕ

(ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು ೧೮೮೦-೧೯೬೪)

ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ಧೂಳಿಡಿದು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದ
    ರನ್ನಗನ್ನಡಿಯನೊರೆಸಿ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಮುಖಕೆ
    ಹಿಡಿದು ಉಜ್ಜುಗಿಸಿ ಭಾವೀ ವಿಭವ ದರ್ಶನಕೆ
ಗತವೈಭವದ ಚೈತನ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ.
ಎದ್ದ ನಸುಕಿನಲ್ಲೆ ಜಯಕರ್ನಾಟಕ ಮಂತ್ರ
    ಜಪಿಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದ ವಿಕಾಸ- ನಕಾಶ
    ಬರೆದು, ಎದೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದಾವೇಶ.
ಕಟ್ಟಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ, ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ತಾ ಸ್ವತಂತ್ರ-
ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕವ ಕಡೆದು,
    ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಖಾದಿಯ ಶಾಲು ಹೊದೆದು
    ಮುಡಿಪಿಟ್ಟ ಜೀವನ ಸ್ಮೃತಿಯ ಸಂಪುಟವ ತೆರೆದು,
ರೇಶಿಮೆ ಗಡ್ಡ ನೀವಿ, ತೆರಳಿದಿರಿ ಹರಿಯ ನೆನೆದು.
    'ನನ್ನ ಪೂರಾ ಮರೆತು ಕರ್ನಾಟಕವ ಸ್ಮರಿಸಿ'
    ಎಂದಿರಾ? ಇಂದಿನೀ ಕುಬ್ಜರನೆತ್ತಿ ಹರಸಿ.

ವ್ಯಾಸಂಗ ಸಂಗಮ

(ಪ್ರೊ.ಸ.ಸ. ಮಾಳವಾಡ)

ಮನಮನಗಳುಜ್ಜಿ ಸಂಕುಚಿತ ಸಂದೇಹಗಳ
ತುಕ್ಕು ತೊಳೆದು, ತಳತಳ ಹೊಳೆದು, ಹರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ
ದೊರೆತ ತ್ವರಿತ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ -
ನಿಟ್ಟು ನಡೆಸಿ, ತನ್ನೊಳಗೆ ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ.

ಹೊತ್ತು - ಗೊತ್ತಿಗೆ ಶಿಸ್ತಿನಂತಸ್ತು ಏರಿಳಿದು
ಸಂಯಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ:
ಬದಿಯಿಂದ ಬೆಳಕು : ಅಂತರ ಬಿಟ್ಟು ನೋಡುವುದು.
ಕೈ ಕಟ್ಟಿ ಮಾತಿಗೆ; ಮೌನ ಚಿಂತನೆಗೆ ಮಾತ್ರ.

ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕಿನ ಹಳ್ಳ ಹೊಳೆಗಳಿಗೆ ಧುಮುಕಿ, ನದಿ-
ಯಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಹರಿದಷ್ಟು
ಜಲ, ಅರಿದಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರ ಮುಂದಿನಂಬೋಧಿ.
ತಿಳಿಯಷ್ಟೆ ಬಸಿದುಕೊ: ಬರದಂತೆ ಗಷ್ಟು.

ಗಟ್ಟಿ ಕವಚದ ಒಳಗೆ ಬೆಳವಲ ಹಣ್ಣ ತಿಳಲು:
ರುಚಿಗೆ ಬೆಲ್ಲವ ಬೆರಸು. ಬಿದಿರಲ್ಲವೇ ಕೊಳಲು?

ಆಷಾಢ

ಏನು ಹೊಳೆಯದ ಮನಸಿನಾಗಸಕೆ ಆಷಾಢ
ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ಬೆಳಕನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ, ಈಸತೊಡ-
ಗಿದವು ಗಾಸಿಗೊಳ್ಳುತ ಯಕ್ಷ ಯಾಚಿಸಿದ ಮೋಡ.
ಕಣ್ಣು - ಮುಚ್ಚಾಲೆ ಬಿಚ್ಚುವ ಹಗಲಿರುಳ ಕೂಡ.
ಹೊಲ -ಗದ್ದೆ ಬಿತ್ತಿಗೆ - ಬೆಳೆಸಾಲು ಸಾಲದಲ್ಲಿಯೆ-
ಸುರಿವ ಮಳೆ ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ; ಸುಯ್ಯುವ ಗಾಳಿ.
ನೀರಿಗೆ ನಿರಂತರ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು: ನೆರೆಹಾವಳಿ.
ಒಟ್ಟಿದ ಬಣಿವೆ, ಹಾಕಿದ ಹಗೆಹ ಮುಗಿದಂತೆಯೆ.
ನೆಲದ ಮಣ್ಣೆದ್ದು 'ಗುಳ್ಳವ್ವ'ನಾಗಿ ಗೋಪುರ
ಕಟ್ಟಿ;ಗುಲಂಗಜಿ; ಹಳ್ಳಿ ಹೆಂಗಳ ಭಾವದಲೆ
ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ ಪಲ್ಲವಿ: ಸುವ್ವಿಸುವ್ವಾಲೆ,
ಒಳಗಿವಿಗೆ ತಾಗಿ, ಏರಿ ಕನಸಿನಂತಃಪುರ.
'ಆಷಾಢ, ಓ ನೀ ಆಡಿಸ್ಯಾಡಬ್ಯಾಡ'
ಬೀಸಿ ಬೀಸಿ ಬಡಿ, ಬರೇ ತಿದ್ದಿ ತೀಡಬೇಡ,

ಶ್ರಾವಣ

ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಮುದ್ರ ತೇಲಿದ ಹಾಗೆ ಮುಗಿಲು
ಸುರಿವ ಜಡಿಮಳೆ, ತುಂಬಿ ಹೊರಚೆಲ್ಲಿದುದ್ವೇಗ.
ಮನೆಮನೆಯು ನಡುಗಡ್ಡೆ, ಮನ -ದಿಗಂತಕೆ ದಿಗಿಲು.

ನೆಲದ ಕೊರತೆಯನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಹಸುರು.
ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿರುವ
ಬೆಟ್ಟದ ಮುಡಿಯ ಚಿಕ್ಕೆ: ರೆಕ್ಕೆ ಬೀಸುವ ಚದುರು.

ಶ್ರಾವಣವು ಸೂರೆಗೊಳಿಸಿದ ಹೂವು ನಸುಕಿನಲಿ
ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು, ಸಂಜೆಯವರೆಗು ಮಾಸದ ಬಣ್ಣ.
ದಿನ ದಿನವು ಪರ್ವ; ಆಡಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಜೋಕಾಲಿ.

ಮುರುಕು ಜೋಪಡಿ, ಹರಕು ಚಿಂದಿ ಮಂದಿಯ ಬದುಕು.
ಕಂಡ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ -
ಪುಸ್ತಕವ ಬಿಟ್ಟು ವಾಸ್ತವದಿ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕು.

ವ್ರತ, ನಿಯಮ, ಇಷ್ಟ-ಕುಲ-ಗ್ರಾಮ ದೈವತ ಪೂಜೆ-
ಮುಗಿಯಿತೆ? ಈ ಸಮುಷ್ಟಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ನೀಡಿಗುವ ಕೊಡುಗೆ?

ಭಾದ್ರಪದ

ಸುತ್ತಲೂ ಜಾರಿಕೆ; ಗಟ್ಟಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಟ್ಟು ತೂಕ ಹಿಡಿದು
ನಡೆದವರೆಷ್ಟು? ಆಗೀಗ ಮುಖ ತೋರಿ ಸೂರ್ಯ-
ಭಾದ್ರಪದ ಬಾನೆಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ.
ಹರಿವ ನೀರಿಗೆ ಈಗ ಗಂಭೀರ ಗತಿ: ತಿಳಿದು
ಕದಡು, ಹೊಡೆ ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ತೂಗುವ ಬೆಳೆಗೆ ಹೊಸ
ಬಗೆ ಬೆಡಗು. ಸೇವಂತಿ ಭಟ್ಟಿಯಿಳಿಸಿದೆ ತುಟ್ಟಿ
ಬಂಗಾರ, ಗೊರಟಿಗೆಯ ಹಲವು ಬಣ್ಣದ ಗೋಷ್ಠಿ.
ಗರಿ ಬಿಚ್ಚಿರುವ ಕೇದಗೆ; ಹುಲ್ಲಿಗೂ ಉಲ್ಲಾಸ.
ನೂರು ದುರಂತಗಳ ನೋವಿನ ನಡುವೆ ಮಂಗಲ
ಮೂರ್ತಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿ - ಜನಮನದ ಆವಿಷ್ಕಾರ.
ಚೆಂದುಟಿ ಬೆಣ್ಣೆ, ಬಲಗೈಕತ್ತಿ, ಜೋಕುಮಾರ
ಅಳ್ಳಂಬಲಿ ಪ್ರಸಾದ, ಹುಲುಸಿಗೆ ಬರಿ ಬತ್ತಲ.
ಕಾಲ ಹುಸಿ ಹೋಗದಂತೆ ಸದಾ ಕರ್ಮನಿರತ.
ಧರ್ಮವೆ? ಬದುಕಿನೊಳಮರ್ಮ ಉದ್ದೀಪಿತ.

ಆಶ್ವಿನ

ಆಶ್ವಿನಕೆ ಆಸನವೆ? ತೊಳೆದ ನೀಲಿಯ ಬಾನು,
ಲಕಲಕ ಹೊಳೆವ ಬಿಸಿಲು, ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುರಿದು
ಸರಿವ ಮಳೆ ; ಗದ್ದೆಯಲಿ ಮುದ್ದುಗರೆಯುವ ನೆಲ್ಲು-
ಹೊಲದುದ್ದ ಜೋಳದ ನಿಲುವು, ಹಕ್ಕಿ - ತೆನೆ-ತೂಗು.
ಕಾಡು-ನಾಡು-ಹೂವು ದಂಡು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪಯಣ.
ಒಂಬತ್ತು ಇರುಳು ಉತ್ಸವ, ಉಪಾಸನೆ, ಶಕ್ತಿ-
ದೇವತೆಗೆ ನಂದಾದೀಪ. ಭಕ್ತಿ: ಪುನರುಕ್ತಿ -
ದೋಷಕೆಡೆಯಿಲ್ಲ. ಪಡಿಪದಾರ್ಥಗಳ ಹೂರಣ.
ಘಟಕೆ ತೆಂಗಿನ ಕಲಶ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಹಳೆಯದೆ?
ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ಪೈಪೋಟಿ - ಸದ್ಯದ ವರ್ತಮಾನ.
ನೆರೆ : ಹೊರೆ, ಇದ್ದದ್ದೆ ನಿತ್ಯ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ.
ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಕಾಯುವದೆ?
ಎಲ್ಲೆಡೆಗು ಸೋಲನೊಪ್ಪದಿಹ ನರಕಾಸುಗರು.
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆ :ಯಾರಿಗಾರತಿ ಬೆಳಗುವವಗು?

ಕಾರ್ತಿಕ

ಅರ್ಧದಾರಿಯ ಸಮೆದ ಶರದೃತು ಹೇಮಂತ -
ನೊಡ ಸಲ್ಲಾಪ, ಸ್ವಾತೀ ಹನಿಯ ಜಾತಿ ಮುತ್ತು.
ತೆನೆ - ಧಾನ್ಯ, ಎಲೆದೋಟ ಫಲಭಾರ ಸಂಪತ್ತು.
ಜೇನ್ನೊಣದ 'ಗುಂ', ಜೀರುಂಡೆ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ.
ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕೀರ್ತಿ : ದೊರೆಯದೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ
ನಿಗು ಮೂರು ಪಾದದ ಭೂಮಿ, ಮೇಲೊಂದು ಸೂರು?
ಎಂದು ಬಂದರು ಪಾತಾಳದಿಂದೆತ್ತುವವರು?
ಸುತ್ತು ಕತ್ತಲೆ ಮೂಲೆ ಬೆಳಗಿದಾಗಲೆ ಹಬ್ಬ.
ಪುಟ್ಟ ಆಕಾಶದೀಪದ ಬುಟ್ಟಿ ತೂಗಿ ಮನೆ-
ಮುಂದೆ, ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳು ಬಾನಿಗೆತ್ತಿ ಬಣ್ಣದ
ನವಿರು ವಿಮಾನ, ಗಾಳಿಯಲಿ ಕನಸು ತೇಲುವುದ
ಕಾಣರೆ? 'ಆಣಿ ಪೀಣಿ ಜಾಣಿಗೊ' ಹಾಡುತ್ತಲೆ
ಕಾರ್ತಿಕವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದು ಹೀಗೆ: ಗೌರಿ
ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ ಬದುಕಿನ ಬಣ್ಣ ಬಂಗಾರವಾಗಿ.

ಮಾರ್ಗಶಿರ

ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆ -ಬೆಳೆ ಬಂದರೆ ಚೆಂದವೆ-
ಮನುಷ್ಯನ ಜೊತೆಗೆ ಋತುಗಳೂ ಗತಿ ಬದಲಿಸಿವೆ.
ಆದರೂ ಬಂದಷ್ಟೆ ಸುಗ್ಗಿ: ಮೂಡು ಗಾಳಿಗೆ
ಹೊಟ್ಟು ತೂರಿ, ಉಳಿದಷ್ಟು ಕಾಳು ಕಣದಲ್ಲಿವೆ.

ಮುಂಗಾರಿ ಬೆಳೆ ಕೊಯ್ದು ಹೊಲದೊಳಕ್ಕಡಿ ಸಾಲು
ಹುರುಳಿ, ತೊಗರಿಯು, ಮಡಕಿ, ಅವರೆ, ಪುಂಡಿಯು, ಹೆಸರು -
ಬರಿ ಹೆಸರೆ? ಆಸೆ ಕೊನರಿಸಿ ಗೋದಿ, ಬಿಳಿಜೋಳ
ಹಿಂಗಾರಿ ಕಡಲೆ, ಕುಸುಬೆ; ಕಪ್ಪು ನೆಲಕೆಂಥ ಕುಸುರು!

ಹೊಸತಿಲ್ಹುಣ್ಣಿವೆ ದಾಟಿ, ಎಳ್ಳಮಾಸೆಗೆ ಹಳ್ಳಿ-
ಹೊಲದೂಟ, ಬಯಲಾಟ; ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ಶುಂಠಿ.
ಮೈಲಾರ ಗೊಗ್ಗಯ್ಯ ಉಗ್ಗಡಿಸು 'ವೇಳ್ಕೋಟಿ'
ದೇವರ ಗುಡ್ಡ ಸುತ್ತಿ ಬೆಳೆದರುವತ್ತು ಕೋಟಿ.

'ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮಾಸವೆ ತಾನು' ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂದ.
ಪಥಿಕನಿಗೆ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸ, ನೀರಡಿಸಿ ನಿಂದ.

ಪುಷ್ಯ

ನಡುಗಿಸುವ ಚಳಿಗೆ ನಡುನೀರಿನ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ -
ಪ್ರಾಚೀನಕೊಲಿದವರ ಪೂಜೆ, ಪಾರಾಯಣ.
ಪುಷ್ಯಮಾಸಕೆ ಶೂನ್ಯ - ಶುಭವೆನ್ನುವ ಹಗರಣ.
ಕಬ್ಬಿನಾಲೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಕಡೆ ಪಯಣ.
ಬರಲಿರುವ ಬನದ ಹುಣ್ಣಿವೆಗೆ ಹಣ್ಣೆಲೆಯುದುರಿ
ಚಿಗುರಿನ ಚುನಾವಣೆ : ಹೂ -ಮಿಡಿ-ಸವಿ ಸಂಕಲ್ಪ.
ಬಿಳಿ ಜೋಳ, ಗೋದಿ, ಕುಸುಬೆ, ಹತ್ತಿಗೆ ಭೂತಲ್ಪ
ಬಯಕೆ - ಬದಲಾವಣೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಎಳ್ಳು ಬೀರಿ
ಉತ್ತರಾಯಣ ಮಹಾಪರ್ವ, ಉತ್ತರವೆಲ್ಲ
ಹಿಮ ಕೊಡವಿ ಏಳುವುದೆ? ರಣ ಹಲಗೆ - ಮರೆವಣಿಗೆ-
ಭ್ರಷ್ಟರ ಬೇಟೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಬನಶಂಕರಿಗೆ.
ಮುಡಿಪು - ಹರಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದಷ್ಟೆ ಮುಗಿದಂತಲ್ಲ
ಅವರಾತ್ರಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲೀಸಬೇಕಿದ್ದು
ಜಯಿಸಬೇಕು: ತಂಬೂರಿ ಶ್ರುತಿಯ ಹಿಡಿದು.

ಮಾಘ

ಹದವಾದ ಬಿಸಿಲು, ನಿರಭ್ರ ನೀಲಾಕಾಶ:
ಹೊರಡಿರಿ ಪಯಣ, ಮದುವೆಯ ಮಾತು ಮುಗಿಸಿ, ಮರಳಿ.
ಮಡಿಯ ಮಾಘಸ್ನಾನ; ಹಬ್ಬಿದವರೆಯ ಬಳ್ಳಿ.
ಕೊಬ್ಬಿದ ಎತ್ತು, ಹೋರಿ ಎದುರಿಗೆ -ಸಾವಕಾಶ.
ಮಾಮರದ ಹೂಗೊನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಒಗರು ಮಿಡಿ.
ರಥಸಪ್ತಮಿಯ ಸೂರ್ಯ: ಏನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯ?
ಶರಪಂಜರದ ಮೇಲೆ ನೂರು ಬಾಣದ ಗಾಯ-
ಸ್ವೇಚ್ಛಾಮರಣ ; ಭಜನೆ, ಕೀರ್ತನೆ, ತಾಳ - ದಮಡಿ.
ಗುಡಿ ಹುಣ್ಣಿವೆಗೆ ತೋರಣ, ಹೊಯ್ದು ರಂಗೋಲಿ-
ದೇವ ಬಂದಿಳಿದ ಅಂಗಳದ ಬೆಳುದಿಂಗಳಲಿ.
ಎಲ್ಲಮ್ಮ ನಿನ್ನೋಲಗಕುಧೋ ಅದೊ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ.
ಉಪವಾಸ, ಜಾಗರಣೆ, ಸ್ಮರಣೆ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಲಿ
ಮಾತ್ರವೆ? ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ
ದಾಟಿ ಬಂದಾಗ ದಡಕೆ ಜನಕೆ ನಿಜ ಪಾರಣೆ.

ಫಾಲ್ಗುಣ

ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಚಂದ ಬೆಳೆದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಚಂದ್ರ,
ಪಡುವಣದ ಸುಳಿಗಾಳಿ, ಮುಗಿದ ಸುಗ್ಗಿಯ ಹಿಗ್ಗು.
ಕೋಗಿಲೆ ಕಹಳೆ; ಬೇವಿನ ಹೂವ ಕುಸುರು ಸೊವಡು.
ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮದವೆ? ಎದೆ ಚಿಗುರಿದ ಹಂದರ.
ಕಾಮನ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಬೇಕೆ, ಹೇಳಿ:
ಶಾಸನಗಳಿಂದ? ಬದುಕಿನುಲ್ಲಾಸ ದುಂದುಮೆ.
ಭೂಮಿಯಾಳದಲಿ ಸೆಲೆಯೊಡೆದು ಪುಟಿಯುವ ಚಿಲುಮೆ.
ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ಹೋಳಿ.
ಬಣ್ಣದೋಕುಳಿ, ಹಲಗೆ ಬಡಿತ, ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಳ.
ಹೊಯ್ಕೊಂಡ ಬಾಯ್ಗೆ ಹೋಳಿಗೆ ತುಪ್ಪ-ಹಳೆಯ ಕತೆ.
ಹಿಂದಿನದನ್ನು ನೆನೆದು ಹಿತ್ತಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಂತೆ.
ಮುಂಬಾಗಿಲಲಿ ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ಪ್ರತಿಪದೆ, ತರಳ.
ಮಾವು - ಬೇವಿನ ಹೂವು ಚಿಗುರು ರುಚಿಯುಂಡವನು
ಎಲ್ಲ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕು ಮೈ ಜುಮ್ಮುಗೊಂಡವನು.

ಹಳದಿ ಹೂ -ಚೆಂಡು

ಮಳೆಗಾಲದಬ್ಬರವಿಳಿದು, ಶರತ್ಕಾಲದ
ನವೋನವ ರಾತ್ರಿಗೆ ಹಸಿರುಟ್ಟ ಹಗಲು.
ಹೂ-ದೀಪ ಹಿಡಿದು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಮಿಗಿಲು.
ಹೆಸರಿಲ್ಲದೆಯೆ ನಸುನಗುವ ಕುಸುಮ ಸಂಕುಲದ
ಕುಂಕುಮ ಭರಣಿ, ನೀರುಣಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಚಿರಋಣಿ.
ಸಂಜೆ, ಮುಂಜಾವದಲಿ ಬೊಗಸೆ ತುಂಬಾನಂದ.
ನೆಲದೊಳಿದು, ಮೇಲೆ ಹೊಂಬೆಳಕು, ಕ್ಷಿತಿಜದ ಬಂಧ -
ಟೊಂಗೆ ಟೊಂಗೆಗು ಈಗ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅರಗಿಣಿ!
ಎಷ್ಟು ಅಗ್ಗವಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ-ಬಂಗಾರ!
ಇಷ್ಟು ದಿನ ಮಣ್ಣೊಳಡಗಿದ್ದೀಗ ಪುಟಗೊಂಡು
ಹಳದಿ ಹೂ -ಚೆಂಡು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಾನೇಗಂಡು
ಎನುವಂತೆ ಬಡವರಂಗಳದಲ್ಲು ಸಿಂಗಾರ.
ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲವಾದರು ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಹೂವು-
ಕೊಟ್ಟು ಮರೆತಿದೆ ಸೃಷ್ಟಿ: ಪ್ರೀತಿಗೆ ನೋವು - ಕಾವು.

ಕಾರ್ತಿಕದ ಮೋಡ

ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಪರದೆ ಹಿಡಿದು, ಬಾನೆಲ್ಲ
ಮುಸುಕಿ, ಹಿಟ್ಟು ಸೋಸಿದ ಹಾಗೆ ಹನಿ ಜಿನುಗುತ್ತ
ಗಾಳಿಗೊಂದೇ ಸವನೆ ಉಸಿರು ಬಿಡದಂತೋಡಿ-
ಶ್ರಾವಣದ ಮೋಡದ ರೀತಿ: ಅವಸರದ ಪ್ರೀತಿ.

ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಬೇರೆ ತರಹ. ಬೆಟ್ಟದ
ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತು, ಮೆಲ್ಲಗೆ
ಅರಳಿ, ಹಲವು ಬಗೆ ಶಿಲ್ಪದಲಿ ಕಡೆದ ಪ್ರತಿಮೆ-
ಗೆಲ್ಲುಪಮೆ? ಸಂಜೆ ಸೂರ್ಯನ ಬಣ್ಣದೋಕುಳಿಗೆ

ಅಪೂರ್ವ ಜೀವಕಳೆ, ನಿಮಿಷ ನಿಮಿಷಕ್ಕೊಂದು
ಭಂಗಿ. ಕೆಳಗೆ ಕಪ್ಪಗೆ ನೆಲಕೆ ಕಾಲೂರುವದು
ಮಳೆ. ಕತ್ತಲಾದಾದಂತೆ ಮಿಂಚು ಕೋರೈಸಿ
ಗುಡುಗುವದು : ದೂರದ ಗೂಡಿಯ ನಗಾರಿಯಂತೆ.

ಕಣ್ಣು ತಣಿಸುತ ಮಣ್ಣಿಗುಣಬಡಿಸುವದು ಮೋಡ.
ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆಯುಂಟೆ? ಜನ ಬದುಕುವದು ಬೇಡ?

ಹಕ್ಕಿಗಳು

ಬರಿ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುತ್ತ -
ವೆಂದೇನಲ್ಲ: ಆ ಉತ್ಸಾಹ ದಾಹ ಬೇರೆ.
ಕತ್ತಲೆಯ ಕರಗಿಸುತ ಬೆಳಕ ಚಿಮ್ಮಿಸುವ ಕರೆ.
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತು, ಮನೆಸುತ್ತ
ಗಿಡಗಂಟಿ ಬೇಲಿಯಲಿ ಕತ್ತು ಕೊಂಕಿಸಿ ಸಿಳ್ಳು
ಹಾಕುತ್ತ, 'ಬಿಸಿಲಳಿಯಿತೇಳಿ, ಅಗೊ ತಂಗಾಳಿ'
ಎಂಬುಲಿವು, ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಣ್ಣ ಚಿಲಿಪಿಲಿ
ಜಗಳ, ಮತ್ತೆ ಹಾರುವವೆತ್ತೊ ಕೂಡಿ ಕರುಳು.
ಸಂಜೆಗಂತೂ ಸರಿಯೆ, ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಬಾ-
ನೆಲ್ಲ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದಹಾಗೆ ಸಾಲು ಮೇಲಾಗಿ
ಹರಗಿ, ಸುಣ್ಣಗೆ ಚಿಕ್ಕೆಗಳ ಬಿತ್ತಿ, ಮರೆಯಾಗಿ
ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗೂಡಿನಲಿ ನಿದ್ದೆ: ಕಣ್ಣು ತುಂಬ,
ಎಲ್ಲರೆದೆ ಗೂಡಿನಲಿ ಹಕ್ಕಿ ಮರಿ ಮಾಡುವದು
ಜೋಪಾನ, ಹಾರಬಿಡು: ಹಾಡು ಬೆಳಕಾಗುವದು.

ಹಿರಿಯರ ಸಾವು

ಸಾವೆ? ತಳಮಳವೆಲ್ಲ ತಳಕಿಳಿದು, ನಿರಂಬಳ
ನಿಲವು ಗೆದ್ದ ನಿಶ್ಶಬ್ಧ ನೋವೆ? ಆಕಾಶವೆ
ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಗೆಟಕುವ ಠಾವೆ? ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಇದ್ದು
ಯಾವುದೋ ಒಂದಿರದ ಶೂನ್ಯತಮದನುಭವವೆ?

ಜೀರ್ಣಗೊಂಡರು ದೇಹ, ಜೀವ ತುಂಬಿರುವ ಹಿರಿ-
ಯರ ಕಾಪು. ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಯ ಕಣ್ಣು ಎಲ್ಲೆಡೆಗು.
ವಿಶ್ವವನು ಗುಬ್ಬಿಗೂಡಿನೊಳಗಿಟ್ಟ ಧೈರ್ಯ-
ತಪ್ಪಿದನಾಥ ಭಾವ; ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪಿನ ಕೊರಗು.

ಸಾವಿನಪ್ಪಿಗೆಗು ತಮಗು ಈ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರು
ತಮ್ಮ ಸರದಿಯ ಪಡೆದು, ನಮ್ಮನದರಿಂದ ದೂರ-
ವಿಟ್ಟವರು. ಈಗದರ ಬಿಸಿ ಗಾಳಿ ತಟ್ಟುವದು-
ಹೊಸ ಅನುಭವಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಭಾರ ಹಗುರ.

ಬದುಕು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಾಳುವೆಗೆ ಬೆಲೆಗಟ್ಟಿ
ಬಲು ಗಟ್ಟಿ ಎನಿಸಿ, ಕೊಟ್ಟರು ನಮಗೆ ಬುತ್ತಿಕಟ್ಟಿ.

ಬೇಂದ್ರೆ - ಪ್ರತಿಮೆ

೧

ಅಂತೂ ಇಂತೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ಬಟ್ಟಬಯಲಿನಾಗ
ನೆನಪು ಹಾರದ್ಹಾಂಗ ಬೇಂದ್ರೆ - ಹಕ್ಕಿ ಮೂರು ವರುಷದಾಗ.
ಇದರ ಧ್ವನಿಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿದೆ ಹೋಲಿಕೆ? ಇಂದಿಗು ಹೊಳೆದಿಲ್ಲ
ಅಂತೆ ಏನೊ ಈ ಮೂರ್ತಿಯು ಕೂಡ ಆ ಮುಖ ಹೋತಿಲ್ಲ.

ಗದ್ದಿಗೆಗಲ್ಲಿನ ಉದ್ದಕು ಹೆಸರಿವೆ: ಐವತ್ತೇಳು ಮಂದಿ-
ನಗರಸಭೆಯ ನಗದವರನು ನಗಿಸುವ ಸೊಗಸಿಗೆ ಏನಂದಿ?
ತೊಂಬತ್ತನೆ ಈ ಜನ್ಮದಿನಕೆ ಅದು ಮೂವತ್ಮೂರು ಕಡಿಮೆ-
ಎಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಶಂಕೆ ನಿವಾರಿಸಿ ನಿಂತ ಕವಿಯ ಹಿರಿಮೆ.

೨

ಐದು ದಾರಿಗಳು ಕೂಡಿದ ವರ್ತುಳದಂಚಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು
ಒಂದು ಕಣ್ಣು ತುಸು ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿ ನೋಟ ತೂರಿ ಬಂತು:
ಓಡುವ ವಾಹನ, ಅಡ್ಡಾಡುವ ಜನ, ಪೋಲೀಸನ ಕೈ, ಸೀಟಿ-
ಅಂತರಿಕ್ಷವನು ಭೇದಿಸಿ ಹೋಯಿತು ಸೌರವ್ಯೂಹ ದಾಟಿ.

ಇದೇ ಬಯಲು, ಆ ಅದೇ ಬಾನು, ನಡುವೆ ನೂರು ತಂತಿ
ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಜುಮ್ಮೆನ್ನುತಿರಲು ನೀ ಸುಮ್ಮನೇಕೆ ಕುಂತಿ?
ಏಳು, ಕೈಯ ಕುಣಿಸುತ್ತ ಹಾಡು ಉನ್ಮತ್ತಧಾಟಿ ಹಿಡಿದು
ಜಗದ ಮೂಲ ಚೈತನ್ಯ ಸೆಲೆಗೆ ತುಟಿಹಚ್ಚಿ ಹೀರಿ ಕುಡಿದು.

ಈ ನೆಲದ ಮಣ್ಣು, ಅದಕೊಂದು ಕಣ್ಣು, ಆ ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ಹಣ್ಣು-
ಅದರ ರಸದಿ ಸಮರಸವು; ಜೀವದಾಟಕ್ಕೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು;
ಕಬ್ಬು ಗಾಣದಲಿ ಹಿಂಡಿ ಹಾಲು-ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಕಾಸಿ ಬಲ್ಲ-
ಹೂವಿನೆದೆಯ ರಸ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಹೇಗಾಯ್ತು? ಅವನು ಬಲ್ಲ.

ಪಂಚಲೋಹದೀ ಮೂರ್ತಿ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಹುಡುಕುವಂತೆ
ಈ ಪ್ರಪಂಚದಾಳದಲಿ ಹೊಳೆದು ಹಾಡಿದವು ಎಲ್ಲ ಚಿಂತೆ.
ಸಿದ್ಧನಂತೆ ಎಲ್ಲದಕು ಮದ್ದುಕೊಡಬಲ್ಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧ
ಮರಣವನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ ಮರಳಿ ಅರಳಿದನು ಭಾವಶುದ್ಧ.

ನಿತ್ಯ ಪಯಣ

೧

ಅವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಹೋದರು ಹಾಗೇ, ಬದುಕಿನ
ಬದಿ ಬದಿಗೆ. ಯಾವುದೊ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಯ ನೆಟ್ಟರು
ಹೂತಿಟ್ಟರು ಸುಖ-ದುಃಖವನೊಳಗೊಳಗೇ. ಮನ-
ದಾಳದ ಮುತ್ತು: ಹೊಳೆಯದೆ ಒಳಗೇ ಇಟ್ಟವರು.

ಸುತ್ತಲು ಗುಡ್ಡಗಳೇರಿಳಿದು ಒಜ್ಜೆಯ ಹೊತ್ತು
ಕಲ್ಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳಿಗೆ ತಾಗಿ, ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಾಗಿದರು.
ಸೋರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಮನೆ ಮೆತ್ತಿ, ಹೊತ್ತಿಸಿ ಚಿಮಣಿ
ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಹಂಚಿಟ್ಟರು, ಕೂಗಿತು ಹಿಟ್ಟಿನ ಗಿರಣಿ.

ಹಗಲು : ಎತ್ತಿಗೆ ಹೆಗಲು, ಹೊಲದುದ್ದಕ್ಕು ನೇಗಿಲು.
ಪಾಟಿ-ಪುಸ್ತಕ -ಶಾಲೆ, ಮಗ್ಗಿ ವಾಚನಮಾಲೆ.
ಹಬ್ಬ-ಹುಣ್ಣಿವೆ ವೆಚ್ಚ, ಸುಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿನ ಗುಚ್ಛ
ದೊಡ್ದಾಟ: ಕತ್ತಿ, ಕಿರೀಟ; 'ಹೇ ದೇವಾ' ಮದ್ದಳೆ.

ಈ ನೆನಪಿನ ಗಡಿದಾಟಿ, ಕವಲೊಡೆದವು ದಾರಿ
ಚಕ್ಕಡಿ ಇಳಿಯುತ್ತ ರಭಸದ ರೈಲನ್ನೇರಿ.

೨

ನಿಲ್ದಾಣಗಳೂ ಬೇರೆ, - ಗುರುತಿಸಿ ಇಳಿದವರು
ದಾರಿಗೆ ಹತ್ತಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಳಿನ ಬೇರು
ಮೆಲ್ಲಗೆ ನೆಲಕಿಳಿದವು ಹೀರುತ ಹೊಸ ನೀರು.
ಸ್ನೇಹದ ಕುಡಿ ಚಾಚುತ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು ಹಸಿರು.

ಆನೆಗೆ ಆನೆಯಭಾರ, ಇರುವೆಗು ಇರುವುದು
ಸಂಸಾರ. ಬೇಸಿಗೆಯಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕಾಳು-ಕಡಿ
ಮಳೆಗಾಲಕೆ ಈಡು. ತುಂಬಿದ ಕೆರೆ ದಂಡೆಗೆ
ಕೊಂಬೆಗೆ ಪಕ್ಷಿಯ ಗೂಡು; ತಕ್ಕಡಿ ಸಮ ಪರಡಿ.

ಸ್ವಭಾವದ ಸಂತುಷ್ಟಿಗೆ ಸಂಕಷ್ಟದ ಕಾವು
ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವ ಕರಗಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಗು ತುಸು ನೋವು.
ತೂಗಾಟ, ತೇಕಾಟವೊ, ನೀಗದ ಜಂಜಾಟ.
ಬಾಗಿದ ಗೊನೆ ಮಾಗಿಸಿದೆ ಬೇಲಿಯ ಒಳತೋಟ.

ಒಂದೆಡೆ ನೆಲಸಿದ್ದರು ನಿತ್ಯವು ಜೀವಕೆ ಪಯಣ
ಇದ್ದುದನಿಲ್ಲೇ ಒಗೆವುದು; ತೀರದು ಎಲ್ಲ ಋಣ.

*'ನೀಲು'ವಿಗೊಂದು ಶಾಲು

ಏನಮ್ಮ ನೀಲು-
ನೀ ಮೂಲ್ಯಾಗಿಟ್ಟ ಬಣ್ಣದ ಕೋಲು;
ತಿವಿದರ ಮುಟ್ಟಿಕೊ ಬೇಕು
ಸೊಂಟ, ಕೈ, ಕಾಲು.
ತುಂಟಾಟಕ್ಕ ನೀನs ಒಂದು ಸವಾಲು.

ಪ್ರೀತಿ: ನಿನ್ನ ರೀತಿ;ಆದರೂ
ಕೋತಿ ಆಡಿಸಿ ಮಜಾ ನೋಡಬೇಕಂತಿ.
ಏನs ಬಿಡು, ಚ್ಯಾಷ್ಟಿಮಾಡ್ತಾಳ ಅಂದರ
ಕಣ್ಣಾಗ ನೀರು ಬರುಹಾಂಗ ಖರೇನs ಹೇಳಿಬಿಡತಿ.

ಹಕ್ಕಿಹಾಂಗ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಹಾರ್‍ಯಾಡ್ತಿ
ಸೊಕ್ಕು ಬಂದವರ ತಲಿ ಕುಕ್ಕತಿ
ಕೋಳಿ ಹಾಂಗ ನಸೀಕ್ಲೆ ಎಬ್ಬಸ್ತಿ
ಬಾಗಿಲದಾಗಿನ ಬಳ್ಳಿಹಾಂಗ ಮೈತುಂಬ ಹೂ ಬಿಡತಿ.

ನಿನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ,
ಆದರ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರೂದು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ;
ಹಾಂಗ ನೋಡಿದರ ನೀಲು - ನೀ ಬಟಾಬಯಲು
ಆದರೂ ಚಳಿಗಾಲದಾಗ ಇರಲಿ ತಗೊ-
ಹೊತಗೊ ಈ ಶಾಲು.

---

* 'ಲಂಕೇಶ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಯ' ನೀಲು' ಪದ್ಯಗಳನ್ನೋದಿ

ರಕ್ತಾರ್ಕ್ಷಿ

ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯರೆ, ಸಂಭಾವಿತರೆ, ಸಹಿಷ್ಣುತಾ-
ವಾದಿಗಳೆ: ಹಾದಿಬೀದಿಗಳೆ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ
ಒಡೆದ ದೀಪಗಳ, ಮೈಸುಟ್ಟ ವಾಹನಗಳ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ
ದಾಖಲಾದ ಮುಗ್ಧರ, ವಿದಗ್ಧರ ವ್ಯಥೆಯ.

ಭುಗಿಲೆದ್ದ ಜ್ವಾಲೆ: ಹಿಂದೆ ಕರಾಳ ನೆರಳುಗಳು; ಕಪ್ಪು
ಕೈ ಬೆರಳು, ಜಾತಿ -ಮತ-ಕೋಟೆ ಕಂದಕಗಳು,
ಮೆಟ್ಟಿ ದಾಟಿದೆ ಜಾರುದಂಡೆಯಲಿ ಜೋಲಿ ಹೊಡೆ-
ಯುತ್ತ ಪ್ರಜಾ - ಸತ್ತೆ, ಇತ್ತ ಹೊರಳು.

ಸಾಧು ಸಂತರು, ಮಾನವ ಮಹಂತರು ಅರಳಿ ಮಗ-
ಮಗಿಸಿದ್ದು ಈ ಮಣ್ಣೆ? ಹಸಿದವರಿಗುಣಿಸಿ
ತಣಿಸಿದ್ದು ಈ ಮರದ ಹಣ್ಣೆ? ಜೀವದಲಿ ದೈವತ್ವ
ಕಂಡುದು ಬೇರೊಂದು ಕಣ್ಣೆ? ಯಾವಕಾಲದ ಸುದ್ದಿ?

ಉಪದೇಶಗಳ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಸಿಕ್ಕಾಬಟ್ಟೆ ನೀರು ಹರಿ-
ಬಿಟ್ಟು, ಬೆಳೆವ ಭೂಮಿಗೆ ಸವುಳುಹಿಡಿಸಿದೆವೆ?
ರೋಗವಿಲ್ಲದಿರೆ ಏಕಿಷ್ಟು ವೈದ್ಯ, ತಜ್ಞರ ತಂಡ?
ಶಾಂತಿ ಸಂಪನ್ನತೆಯು ಖುದ್ದು ಮುಖವಾಡವೆ?

ಸಹಿಸಲಾಗದ್ದನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲೆವು: ಕೊಳಚೆ - ಕೊಂಪೆಗಳ,
ಭ್ರಷ್ಟತೆಯ ದುರ್ನಾತ, ಮಾನಷ್ಟತೆಯ, ಸಂಪುಷ್ಟ-
ರಬ್ಬರವ, ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ಕಚೇರಿ ಕುರ್ಚಿಗಳ, ನಗರ ಸಭೆ
ಗಟಾರಗಳ, ವಿಧಾನಸಭೆ ಜಂಗೀಕುಸ್ತಿ -ಮಸ್ತಿಗಳ.

ಸುತರಾಂ ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ: ಅನ್ಯರ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳ,
ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ - ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವವರ,
ನೆರೆಹೊರೆಯವರ, ಅಷ್ಟೇಕೆ ಸ್ವಂತ ಮಕ್ಕಳ, ಬಂಧು
ಬಳಗವ, ನಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೊಪ್ಪದವರ.

ತೆರೆದ ಮನ ಕೆರಳದು, ಹೊರಳದು ವಿರೋಧಕ್ಕೆ, ಘರ್ಷಣೆಯ
ದೃಷ್ಟಿಕೋನ-ಕೋಣಗಳೊ? ನಮಗಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಉಳಿದವರಿಗಿದ್ದರೆ ಕಷ್ಟ; ಮತದ ಬೆಲೆ ಗೊತ್ತು; ಮತಗಟ್ಟೆಗಳ
ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತರೆ ಸಾಕು - ಎಲ್ಲರಿಗು ಲಕ್ಷಗೊಟ್ಟು,

ನಮ್ಮ ಹೃದಯವು ಸದಾ ಎಚ್ಚರವಿರುವ ಭರವಸೆಯುಂಟೆ
ಹಿಂಸೆ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಬೇರಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಝರಿ;
ಬಗೆಬಗೆಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ಗವಿ, ಬೀದಿಯಲಿ
ಹುಲಿಯ ಕಂಡರೆ -ಆಗ ಆಘಾತ ನಮಗೆ.

ಕುರುಡರಾನೆಯ ಕಂಡ ಕಥೆಯಲ್ಲ; ಪುಣ್ಯಕೋಟಿಯ ಕಂಡ
ನಾವೇನು ಪರಿಶುದ್ಧರಲ್ಲ; ಎಂಥದೊ ಮಿಶ್ರಣ, ಕಲಬೆರಕೆ -
ಸಳಮಳ ಕುದಿಸಿ, ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಕಾದರೆ ತಿಳಿಯು ದೊರಕೀತು-
ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ, ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ - ಹೀಗೆ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

*ನಾನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಹಾಗೆ...

೧

ನಾನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಹಾಗೆ
ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ವರುಷಗಳುರುಳಿಹೋದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು;
ಕನಸುಗಳ ಹೆಣೆಯತ್ತ-
ಬಿಳಿ, ಕಪ್ಪು, ಬೂದು, ಕೆಂಪು, ಗುಲಾಬಿ ವರ್ಣದ ಕನಸುಗಳು-
ಮನೋಹರ, ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳು
ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆನ್ನ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು
ಮತ್ತೊಂದರಡಿಗೆ ಬೀಸಿ ಒಗೆದು;
ಒಂದು ಪರ್ವತ ಮತ್ತೊಂದು ಪರ್ವತವನ್ನು ನೂಕುತ್ತ
ಪರಸ್ಪರ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ,
ಜೀವನದ ಗುರಿಗಳನ್ನು, ನಿರುದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸುತ್ತ
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಡಲುಗಳಿಗೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುತ್ತ,
ಮುತ್ತುಗಳ ಪೋಣಿಸುತ್ತ
ಪ್ರಿಯೆ ಬರಬಹುದೆಂದು.

೨

ಸುಗಂಧ ತೀಡಿದ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ
ಆವೇಗದಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿದ ಮದ್ಯದ ಬಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತ
ಕೆಂಡದುಂಡೆಯಂತಿರುವ ಸೂರ್ಯನೆದುರು
ಚಂಚಲವಾದ ತರಳ ಮೋಡಗಳ ಬದಿಗೆ ದಿಂಬಿಗಾತು

---

* ಮೂಲ ಕಾಶ್ಮೀರಿ: ರಸೂಲ ಪಾಂಪೂರ

ಮಂಜು ಬಿಳುಪಿನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ತಡಕಾಡುತ್ತ
ಯಾರಿಗೊ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಒರಗಿಕೊಂಡು;
ದಟ್ಟ ಕಾರಿರುಳಿನಲ್ಲಿ
ನಗ್ನ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೀಯುತ್ತ
ಮೌನದ ಮುಸುಕುಗಳನ್ನು ಹರಿದೊಗೆದು
ಪಾತಾಳದಾಳಕ್ಕಿಳಿದು
ಬೆಳಕಿನ ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೇರುತ್ತ-

ನನಗೇನೂ ತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಏನೊಂದೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ;
ವ್ರತ ಹಿಡಿದು ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದೆ,
ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಜಪತಪದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದೆ.
ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಏನೂ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.
ಅದೇನು ಪ್ರಾಣಿಯೆ?ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆ?
ಕನಸುಗಳನವಲಂಬಿಸಬೇಕೆ? ನಂಬಬೇಕೆ?

೩

ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಬಹುರೂಪಿಯಾದೆ
ಎಷ್ಟೊ ಮುಖಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿದೆ,
ಇನ್ನೆಷ್ಟನ್ನೊ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ.
ತಿರುಗಿ ಪಡೆಯಲು ನಾನೇತಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿ?
ಹೋದದ್ದು ಎಂದಾದರೂ ಮರಳ ಬಹುದೊ
ನಾನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ್ದು ಏನಾದರೂ ಇತ್ತೆ?

ಕನಸುಗಳ ಮಾತಿರಲಿ,
ನಾನು ಕನಸುಗಳ ಹೊತ್ತು ಮಾರುವವನು.
ಬರಿಗೈಯಿಂದ ನಾನೇನು ಮಾರಬಲ್ಲೆ? ಅಥವಾ ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ?
ನಾಕವನ್ನೆ? ನರಕವನ್ನೆ? ಇಲ್ಲ, ಕರ್ಮನಿರತ ಜಗತ್ತನ್ನೆ?
ಕನಸುಗಳು ವಾಸ್ತವದ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯಬಲ್ಲವು,
ಆದರೆ ನನ್ನ ಕನಸುಗಳು ಹಾಗಿರಬಹುದೆ?
ಯಾವುದೇ ಕನಸುಗಳ ನರಕ ಎಂದಾದರೂ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ
ಉರಿಯಬಹುದೆ?
ಅವು ಸಾಕಾರಗೊಂಡು ನಿಲ್ಲಬಹುದೆ?

೪

ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಹರಡಿ ಹಂಚಿತ್ತು.
ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿತು.
ನನಗದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ; ನಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ,
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಡಬಡಿಸಿದೆ.
ಮಳಲಿನ ಕಣಗಳನ್ನು ಹಗ್ಗವಾಗಿ ಹುರಿಗೊಳಿಸಿದೆ.
ಮುಟ್ಟಲಾಗದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮುದ್ದೆ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿಟ್ಟೆ.
ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನೂ ತಿಕ್ಕಿ ಚೊಕ್ಕಟ ಮಾಡಿದೆ.
ಕಿರಣಗಳ ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟೆ.
ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ನಗರಗಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದೆ.
ಹಿಮನಗರಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆದೆ.
ಬೆಂಕಿಯ ಹೊಳೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿದೆ;
ಕಡಲುಗಳನ್ನು ಕಡೆದು ಹೀರಿ ಹಾಕಿದೆ.
ಆಕ್ರೋಡದ ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಇಣಿಕಿದರೆ ತಿಳಿಯುವದು
ನಾನೆಂತು ಜೀವಂತ ಉಳಿದೆನೆಂದು.

ನಗರ ನಗರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿದೆ-
ಚೀರಾಟ ಗೋಳಾಟಗಳಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿ.
ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೆ? ಮಾತಾಡಿ.
ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ, ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ.
ಈಗ ನಾನು ಪೂರ್ತಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡೆ-
ನೂರು, ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದವು.
ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ಹಂಚಿತು,
ಅದರಿಂದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.
ನನಗಾಗಲಿಲ್ಲ; ನಾನು ಶೇಖರಿಸಿದೆ.
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗದಬಡಿಸಿದೆ
ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು: ಕನಸು ಕಾಣುವದು.

*ಅರುವತ್ತರೊಸಗೆಯಲಿ

ಅತ್ತಿಕೊಳ್ಳವ ದಾಟಿ, ಗುಡ್ಡಗಳ ಏರಿಳಿದು
ಹಸಿರು ಹೊಸತಿಲವರೆಗು ಬಂದ ರೀತಿ;
'ಬನ್ನಿ ಹದುಳವೆ?'- ಮಾತು ಹೂ- ಕಸೂತಿ.

ಹೊರಗಿನಂತೆಯೆ ಒಳಗು ಓರಣ, ಸಮೀಕರಣ
ಮಿಡಿವ ಅಂತಃಕರಣದಾವರಣವು,
ಸೌಮ್ಯ-ನಿಷ್ಠುರ- ನಿಗಮ ದಾಂಪತ್ಯವು.

ಮೆಲ್ಲನಡೆ, ಮೆಲ್ಲನುಡಿ, ಮುಗ್ಧನಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು
ಎಳ್ಳು -ಬೆಲ್ಲದ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸಹ ಚಿಂತನೆ.
ಅನುಕಂಪ ಕಂಪೊಗೆವ ಸಂಪಿಗೆ ತೆನೆ.

ದಿನವು, ತಿಂಗಳು, ವರುಷ: ನೋವ ನುಂಗಿದ ಹರುಷ
ಕವಿತೆ ಕೆನೆಗಟ್ಟಿರಲು ತನ್ನಷ್ಟಕೆ -
ಚಳಿಕಾಯಿಸುವ ಭಾವದಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆ.

ಅರುವತ್ತರೊಸಗೆಯಲಿ ನೂರು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳು
ಬಾನಿನಾಚೆಯ ಅಮೃತ ಬಿಂದು ಕುಡಿದು
ರೆಕ್ಕೆ ಬೀಸಿವೆ ಮತ್ತೆ ಪಯಣಕೆಂದು.

* ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಮಾಳವಾಡ ಅವರಿಗೆ ಅರುವತ್ತು ತುಂಬಿದಾಗ.

ಅಭಿವಂದನೆ

ನೀವೆಲ್ಲಿಯವರು, ನಾವಲ್ಲಿಯವರೆ ನಮ್ಮೂರು ದೂರವಿಲ್ಲ
ಕನ್ನಡದ ತವರು ಕರೆದಾಗ ನಮಗೆ ಮೈನವಿರು, ಮಾತ್ರವಲ್ಲ-
ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಕನಸು ಮಾನಸದ ಹಂಸದಂತೆ
ಹಾಲು-ನೀರು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಮೇಲೆ ದಿಗ್ವಲಯಕೇರಿದಂತೆ.

ದೂರ-ಸನಿಹ ಆಧಾರ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ದಾರಿ
ಸುತ್ತು ಬಳಸಿದರು ಹತ್ತುಗಡಿಯ ಬತ್ತಿಗಳ ಕುಡಿಯ ಚಾಚಿ
ನೆಳಲು -ಬೆಳಕು ನಸುನಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕ ಅಕ್ಕರತೆ ಬೆಂಬಲಾಗಿ
ತುಂಬು ನಂಬಿಗೆಯ ಬುತ್ತಿ ಬಿಚ್ಚುವೆವು ಸ್ವಸ್ಥಚಿತ್ತರಾಗಿ.

ಬದುಕು ಎಲ್ಲ ಹೊತ್ತಗೆಯಲಿಲ್ಲ, ಹುಗಿದಿಲ್ಲ ದುಡ್ಡಿನಂತೆ
ಮಾಡಿದಂತೆ ಆದರಾಟ ಮಾಟ, ಒಟ್ಟಿದರೆ ಗುಡ್ಡದಂತೆ;
ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಸಿಗದಂತೆ ಬೂರಲದ ಅರಳಿ ಹೊರಳಿದಂತೆ
ಬಟ್ಟಬಯಲಿನಲಿ ಗುಟ್ಟನೊಡೆದು ಗಾಳಿಯಲಿ ಹರಡಿದಂತೆ.

ಸುತ್ತುಮುತ್ತ, ಒತ್ತಡದ ನಡುವೆ ಕಾರಂಜಿ ಪುಟಿವ ಜೀವ
ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಮಾತೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಹೊಳೆಯಿಸುವ ಹಾವ-ಭಾವ
ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿಳಿದು ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ಹಿಗ್ಗುವರಳು
ಹುತ್ತದಿಂದ ಹೊರಬಂದಹಾಗೆ ಈ ಧ್ವನಿಗೆ ಇಂಥ ಕೊರಳು.

ಈ ಜನದ ಮಾತು ರೀತಿಯಲಿ ಹುದುಗಿ ಹದಗೊಂಡ ನೋವು-ಕಾವು:
ನೆಲದ ಜೊತೆಗೆ ಮಲಗೆದ್ದು ಹೊಲದ ಬದುವಿನಲಿ ಬಂದ ಮಾವು
ಪ್ರೀತಿ, ಮುನಿಸು, ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಆರ್ಯ-ದ್ರಾವಿಡರ ದ್ವಾರಬಂಧ
ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ನಿಜಗುಣಿಯು ಕಂಡ ಕನ್ನಡದ ನಾಟ್ಯಬಂಧ.

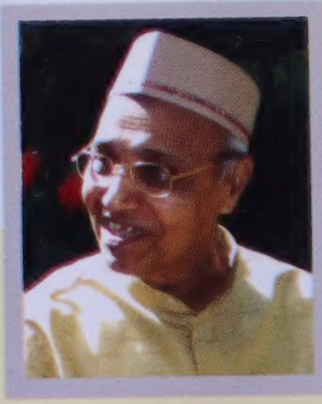
ಬರೆದುದೇನೊ ನಮಗರಿಯಲೆಂದೆ; ಅರಿತಾಗ ಬೇರೆ ಕೊರತೆ
ಮರೆತ ಮಾತು ನೂರೆಂಟು ಆದರೂ ಬೆರೆತ ಕುದಿಯು ಹೊರತೆ?
ಹಳತು - ಹೊಸತು ಎಳೆದಾಡಿ ಹರಿದು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಬೇಡುತಿಹವು-
ಅಳತೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೊಲಿಸಿದರು ತೊಟ್ಟು ಮೈಕಟ್ಟು ಸಡಿಲು - ಬಿಗಿಯು.

ತಲೆಮಾರಿಗೊಂದು ಹೊಸಸುಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಬೆಳೆದಿಹುದು ತುಂಬಿ ಕಣಜ
ಸೋಮಾರಿಗೊಂದೆ ಬರಗಾಲ, ಸೃಷ್ಟಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿ ಕಲೆಯ ತೇಜ.
ನೀರು - ಹಸಿರು, ಬಂಗಾರ - ಬಸಿರು ಒಳಗೊಳಗೆ ತಿರುಗಿ ಮಾಗಿ
ಹಗಲು - ಇರುಳು ಹಿಡಿದಿಹುದು ತೂಕ: ನೆಲ-ಮುಗಿಲು ಪರಡೆಯಾಗಿ.

ಏಳುತಿಹುದು ಯೌವನವು ಕೊಡವಿ ಭಿಡೆ- ಭಾರ ತೂರಿ ಒಗೆದು
ಎಲ್ಲರೆದುರು ಮುಖವಾಡ ಕಿತ್ತು ನಿಜಬಣ್ಣ ಬಯಲಿಗೆಳೆದು,
ತುಳಿತ ಸಹಜ ನಡೆಯಲ್ಲ, ದಲಿತ ಹೆಸರಲ್ಲ ಮಾರಿಕೊಳಲು
ಹಂಡಬಂಡ ಜೀವನವ ಹಿಂಡಿ ಕುಡಿದಂತೆ ಕಳ್ಳಿ-ಹಾಲು.

ನೂರು ದಾರಗಳ ಗೋಜು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವ್ಯಕ್ತ ತಳಕು -ಮಳಕು
ಒಳಗಿನೊರತೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಔದಾರ್ಯದೊಂದು ಹಳಕು.
ಮೂಲೆ ಮೂಲ ಚಿಂತನೆಗೆ, ಬಯಲು ಆಗೀಗ ಎಷ್ಟೊ ಅಷ್ಟೆ.
ಬೆಳೆವ ಬದುಕು ಕಂಡಲ್ಲೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ.

ಎದೆಯ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಡುವುದೊಂದೆ ಒಡಗೂಡಿ ನಡೆವುದೊಂದೆ
ಹಿಡಿದ ದಾರಿ; ಅನುಮಾನಿಸಿದರು ಆಯಾಸವಿರದೆ ಬಂದೆ.
ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹಾಸ ಮಧುಮಾಸ ತುಂಬಿದೊಸಗೆ
ವಧುವಿನಂತೆ ನಸುಬಾಚಿ, ನಮಿಸಿ, ಈ ಜೀವ ಬಂತು ಹಸೆಗೆ.

ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿಯವರು ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯಕವಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರು. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹಸಿರು. ಕಣವಿಯವರು ಒಟ್ಟು ೧೬ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಹೊರ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಕಣವಿಯವರು ಸರಳ ಜೀವಿ. ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಕಾಲದ ನಂಟು. ಇಂಥ ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯದ ನೆನಪಿನೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ.

"'ಕಾವ್ಯಾಕ್ಷಿ' (೧೯೪೯)ಯಿಂದ 'ಕಾರ್ತಿಕದ ಮೋಡ'ದ (೧೯೮೬)ವರೆಗಿನ ಕಣವಿಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಹಾದು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಮಾನವತಾವಾದ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲದ್ರವ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಅವರು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಎಂದೂ ಉತ್ಸಾಹ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಂತಗತಿಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಣವಿಯವರ ಕಾವ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಈ ಆರೋಗ್ಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಚೆಲುವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಮುಕ್ತಮನೋಭಾವ ಅವರ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಧಾನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನ 'ಈಗಿನ ಮಕ್ಕಳು' ಕವಿತೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತೆರೆದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ಗೌರವಿಸುವ, ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸಿನಿಕರಾಗದೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಕಣವಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ."

– ನರಹಳ್ಳಿ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ

'ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಡುಗೆ' ೧೯೮೯

ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗೃಂಥಮಾಲೆ

9. ರಮ್ಯ, ಗೋಕುಲ 3ನೇ ಹಂತ, ಮೈಸೂರು-2